

VARAUTUMISTOIMINNAN VALMIUS25-HANKE ALOITTAMASSA KÄYTÄNNÖN TOIMINTAANSA

Keskinäinen luottamus, luottamus yhteiskuntaan ja sen toimintoihin sekä kolmannen sektorin vapaaehtoistoimintaan, niillä luodaan pohja yksilön henkiseen kriisinkestävytyteen. Suur-Savon Reserviupseeripiiri ry ja Suur-Savon Reserviläispiiri ry (jäljempänä Reservipiirit) käynnistivät vuoden 2022 lopulla yhteisen reserviläisten varautumistoimintaa koskevan VALMIUS25-hankkeen. Hankkeen tavoitteena on omalta osaltaan tukea paikallispuolustusta ja kotiseudun varautumista niin, että yhteiskuntamme kokee tuntevansa luottamusta ja turvallisuutta lähialueellaan. VALMIUS25-hanke on tällä hetkellä joukkojen ”perustamis- ja marssikäskyvaiheessa” eli aloittamassa käytännön toimintaansa.

ALKUKARTOITUKSISTA TOIMINTAMALLIN VALMISTUMISEEN

VALMIUS25-hanketta johtavat hankejohtaja Markku Vänttinen Mikkelistä ja hankeapulaarjohtaja Heikki Pulkkinen Savonlinnasta. Lisäksi hankkeen valmisteluryhmässä on tähän mennessä ollut mukana yhdeksän reserviläistä Reservipiirien eri paikallisyhdistyksistä Pieksämäeltä, Savonlinnasta ja Mikkelistä.

Tämän vuoden helmikuussa VALMIUS25-hanke järjesti yhteisen palaverin Etelä-Savon palo- ja pelastus-

toimen, poliisin ja Puolustusvoimien edustajien kanssa. Kävimme yhdessä läpi näiden viranomaistoimintojen tarvitsemien kolmannen sektorin tukitoimintojen tehtäviä sekä niitä koskevaa tehtäväkäskytystä. Hankkeen alkuvaiheen laajalla kartoitus- ja perehtymistyöllä on pyritty välttämään päällekkäisyyttä jo olemassa olevien ja tiettyjä vakiintuneita tehtäviä jo hoitavien eri tahojen ja toimijoiden kanssa.

Viranomaisilla on tavoitteena perustaa Etelä-Savon alueen kuntiin kulloisenkin tilanteen ja tarpeen mukaan tilapäiseen käyttöön perustettavia häiriötilannekeskuksia. Kunnan häiriötilannekeskuksen tavoitteena on laaja-alainen toimintamalli ja kokonaisuus, jota pystytään hyödyntämään matalalla kynnyksellä arjen häiriötilanteista aina poikkeusoloihin asti. Häiriötilannekeskukset toimivat merkittävänä osana yhteiskunnan toimintakykyä ja henkistä kriisinkestävyttä sekä niiden jatkumis- että toipumissuunnittelua. Yhtenä reserviläisistä muodostettavien varautumisosastojen käyttökohteena voivat esimerkiksi olla juuri kuntien häiriötilannekeskusten tukemista eri tavoin koskevat tehtävät.

VALMIUS25-hankkeen valmisteluryhmä on perehtynyt myös vapaaehtoisen pelastuspalvelun (Vapepa) toimintaan Etelä-Savossa sekä Savon-

linnan kaupungin häiriötilannekeskuksen toimintaperiaatteisiin. Yhdessä ryhmä muodosti saamiensa tietojen pohjalta tilannekuvan siitä, millä tavoin voidaan parhaiten tukea viranomaisten toimintaa. Lisäksi todettiin tärkeäksi kouluttaa Reservipiirien jäsenistöä tehtäviin, joilla voidaan tukea ja auttaa viranomaisia ja kuntalaisia. Myös kuntalaisten tiedottaminen kotitarpeen varautumiseen on välttämätöntä ja tiedotus on hyvä aloittaa Reservipiirien omista jäsenistä ja heidän perheistään. Valmistelutyön perusteella on syntynyt hankkeelle laadittu toimintamalli ja jossa juuri Reservipiirien paikallisyhdistysten jäsenistä muodostuvalle toiminnalle on pyritty löytämään oma ja muiden toimijoiden kanssa päällekkäisyyttä välttävä rooli.

VALMIUS25-hankkeen yhteinen aloitusvaiheen toimintamalli ja sen kustannusarvio esiteltiin Suur-Savon Reservipiirien hallituksille hyväksyttäväksi toukokuun alussa. Piirihallitukset hyväksyivät esitykset ja niiden perusteella hanke voi nyt lähteä käytännössä muodostamaan organisaatioita ja hakemaan hankkeelle rahoitusta.

VALMIUS25-hanketta käynnistessä on pidetty keskeisesti mielessä rekrytoida mukaan varautumistoimintaan muiden ohella erityisesti reserviläisyhdistysten 60 vuotta jo täyttäneitä jäseniä. He eivät ikänsä puolesta eivät enää kuuluisi Puolustusvoimien reserviin (asevelvollisuus päättyy henkilön 60 vuotta täyttämisen vuoden lopussa) ja mahdollisessa Suomea kohtaavassa sotilaallisessa kriisissä Puolustusvoimat ei enää kutsuisi heitä reserviläisinä palvelukseen (mikäli kutsuisi, tällöin he tulisivat estyneeksi osallistumaan varautumistoiminnalle suunniteltuihin poikkeusolojen tehtäviinsä). Luonnollisesti kaiken ikäiset reserviläisyhdistysten jäsenet ovat tervetulleita VALMIUS25-hankkeen toimintoihin, mutta edellä mainitusta syystä riittävä määrä varautumistoiminnan johto- ja runkohenkilöstöä on hyvä olla Puolustusvoimien viralliseen reserviin kuulumattomia.

The banner features a collage of images related to emergency services and community activities. It includes logos for Suur-Savon Reserviupseeripiiri ry and Suur-Savon Reserviläispiiri ry. The main text reads 'VALMIUS 2025 -HANKE' and 'SUUR-SAVON RESERVIUPSEERIPIIRI RY:N JA SUUR-SAVON RESERVILÄISPIIRI RY:N YHTEINEN VARAUTUMISTA KOSKEVA HANKE VUOSILLE 2023-2025'. Below this, it states the goal: 'TAVOITTEENA ON VAPAAEHTOISEN MAANPUOLUSTUSTYÖN KAUTTA JA JÄRJESTÖTOIMINNAN KEINOIN TUKEA KONKREETTISESTI VARAUTUMISTA OSANA KOKONAISMAANPUOLUSTUSTA, PAIKALLISPUOLUSTUSTA JA KOTISEUDUN VARAUTUMISTA'.

ENSIVAIHEESSA VALMISTAUTUMINEN VIRANOMAISTEN TUKEMISEEN SUOJAAMALLA JA HUOLTAMALLA

Toiminnan käynnistämisen alkuvaiheessa hanke auttaa muodostamaan Reservipiirien vapaaehtoisista jäsenistä kullekin Etelä-Savon kolmelle kaupunkiseutukunnalle kaksi varautumistoiminnan osastoa, joista toinen keskittyy viranomaisten tukemiseen suojaustehtävillä ja toinen huollon tehtävillä. Tehtävät ja toimintamallit hioutuvat kunkin seutukunnan osaston oman osaamisen ja näkemyksen perusteella.

Suojaustehtävät tarkoittavat erilaisia tukivalvojatoimintoja ja -tehtäviä. Niiden tarkoituksena on vapauttaa viranomais toimijoita niiden ensisijaisiin tehtäviin ja tukea näiden viranomaisten työtä yleisen turvallisuuden ja järjestyksen ylläpitämisessä taajamissa ja muissa erityisissä tehtävissä, joissa tarvitaan viranomaistoimivaltuuksia. Varautumisosaston suojaustehtävien laajuus ja vaatavuus määräytyy kulloinkin olevan tilanteen mukaan sekä aina viranomaisilta saatavien nimienomaisten valtuuksien mukaisesti.

Suojaustehtäviin valmentavan koulutuksen tavoitteena on tuottaa kohtuullisessa ajassa tehtävään sopivia Reservipiirien jäseniä. Peruskoulutus tapahtuisi lainsäädännön sallimissa puitteissa ja rajoissa esimerkiksi Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) kursseilla. Koulutus perustuisi järjestyksenvalvojan koulutusmateriaaliin, johon lisätään niitä aiheita, joita suojaustehtävä tulisi poikkeusoloissa vaatimaan. Suojaustehtäviä hoitavaan osastoon liittyvien ja siihen kuuluvien vapaaehtoisten osaamista ylläpidettäisiin ja kehitettäisiin vuosittaisilla sekä omilla että viranomaisten kanssa yhdessä järjestettävillä harjoituksilla.

Suojausosaston vahvuus määritellään tunnistettavien vaatimusten mukaisesti sellaiseksi, että se voi toimia ympäri vuorokaudisestisesti. Suojausosaston tehtäviä voivat olla esimerkiksi suojata kohteen normaali toiminta ja koskemattomuus tehtävää varten viranomaisilta saatujen toimivaltuuksien puitteissa ja rajoissa. Näitä tehtäviä voivat esimerkiksi olla:

- Suorittaa kohteessa tarkastuksia sekä tehdä riskien arviointia sekä

suunnitelmia riskeihin varautumiseksi

- Suorittaa vartiointia, kulunvalvontaa ja ylläpitää yleistä järjestystä sekä turvallisuutta viranomaisilta saatujen toimivaltuuksien puitteissa ja mukaisesti

- Tehdä kohteeseen ennakoivaa palontorjuntaa ja selvittää poistumistiet sekä alkusammutuskalusto

- Valvoa kiinteistöturvallisuutta
- Puolustaa kohdetta ja sen henkilökuntaa viranomaisilta saatujen toimivaltuuksien mukaisesti

- Tiedustella ja valvoa aluetta ja sen ympäristöä

- Välttää tietoa poikkeavista ja vaaraa aiheuttavista havainnoista viranomaiselle

- Koota tietoa ympäristössä tapahtuvasta toiminnasta

- Varautua ennakolta väistö- ja evakuointitoimiin

- Ohjeistaa kohteen henkilökuntaa turvallisuuteen liittyvissä asioissa ja valvoa ohjeiden noudattamista

- Ylläpitää omaa turvallisuutta ja tilannetietoutta

Huollon tehtäviin keskittyvä osasto täydentää ja varmentaa huoltoon ja ylläpitoon kuuluvaa materiaalia. Sen tehtäviin voivat kuulua kulloisenkin tehtävän ja siihen viranomaisilta saatujen toimivaltuuksien mukaan esimerkiksi:

- kirjuri- ja viestitoiminta
- yhteyksien ylläpito muihin toimijoihin
- varmistus- ja tukitehtäviä paikallispoolustukselle
- tarvittaessa määritellyn erityisalueen tiedustelua
- alueen asukkaille ja yrityksille tiedottamisessa avustamista ja varmistamista
- tilapäisten suojien ja väestötöiden valmiuksien luominen ja suunnittelu

Koulutus myös huollollisiin tehtäviin tapahtuisi pitkälti yhdessä suojausosaston koulutuksen kanssa esim. MPK-kursseilla ja erilaisten harjoitusten yhteydessä.

TOIMINNASTA KIINNOSTUNEIDEN VAPAAEHTOISTEN REKRYTOINTI ON KÄYNNISTETTY

VALMIUS25-hanke pyytää hankkeesta ja sen toiminnasta kiinnostuneita Suur-Savon Reservipiirien paikallisyhdistysten jäseniä ottamaan

rohkeasti yhtyettävä lähimmän oman kaupunkiseutukuntansa VALMIUS25-yhteyshenkilöön ja ilmoittautumaan mukaan toimintaan.

Mikäli reserviläispaikallisyhdistys ei kuulu Etelä-Savon kaupunkiseutukuntiin ja on kiinnostunut käynnistämään omalla paikkakunnalla reserviläisten varautumistoimintaa, paikallisyhdistyksen kannattaa ilman muuta ilmoittaa myös siitä hankkeen yhteyshenkilölle. Paikallisten toimijoiden aktiivisuuden mukaan toimintaa on mahdollista laajentaa myös kattavammin eri puolille Etelä-Savoa.

Professori, eversti evp Martti Lehdon juhlapuhetta siteeraten: ”Kansakunnan henkinen kriisinkestävyys on yhteiskunnan toivuuden kannalta välttämätön asia. Tämä tarkoittaa yksilöiden, yhteisöjen ja yhteiskunnan sekä kansakunnan kykyä kestää kriisitilanteiden aiheuttamat henkiset paineet ja selviytyä niiden vaikutuksesta. Hyvä henkinen kriisinkestävyys edistää kriiseistä toipumista ja ilmenee tahtona toimia valtiollisen itsenäisyyden, väestön elinmahdollisuuksien sekä turvallisuuden ylläpitämiseksi kaikissa tilanteissa.”

Me yhdessä olemme asuinalueemme voimavara luottamuksen ja uskotavuuden ylläpitämisessä. Tervetuloa mukaan VALMIUS25-hankkeeseen!

Lisätietoa hankkeesta sekä ilmoittautumiset tehtäviin

Savonlinnan seudulla:

Heikki Pulkkinen
heikki.pulkkinen@lahitapiola.fi
0400 455578

Jouko Seppänen
jk.seppanen@spynet.fi
040 559 7350

Pieksämäen seudulla:

Jari Romunen,
jari.romunen@gmail.com
Pentti Tanskanen
pentti.tanskanen@hotmail.com
0500 399315

Mikkelin seudulla:

Markku Vanttinen
vanttinen.markku@gmail.com,
040 6806670
Hannu Penttilä
hannu.penttila@surffi.fi
040 7221902

Teksti:

Hankejohtaja Markku Vanttinen